

BEVINDINGEN VAN DE VISITATIECOMMISSIE

Dierentuinenbesluit

ALGEMENE GEGEVENS

Aanvraagnummer : Dierentuin/2007/005
Naam : Stichting Landgoed Hoenderdaell
Plaats : Anna Paulowna
Contactpersoon : M.P. van den Wittenboer
Datumvisitatie : 23 juni 2008

Deelname visitatiecommissie:

- Mevrouw drs. T. Griede
- De heer drs. H.M. Ekker
- De heer drs. J. Prins
- De heer G.M.R. van der Sluijs

Algemeen

Stichting Landgoed Hoenderdaell is opgericht met als doel een collectie wilde dieren te huisvesten en beheren. Naast het beoogde diertuingedeelte is een natuurgebied aangelegd voor de ontwikkeling en beheer van inheemse diersoorten die van nature in deze regio voorkomen. Het geheel omvat 64 ha. Landgoed Hoenderdaell is een diertuin in oprichting, veel zaken zijn nog in ontwikkeling. De commissie beoordeelt de huidige stand van zaken, stipt knelpunten aan bij de ontwikkeling van de verblijven en beoordeelt de aanwezige deskundigheid voor de gewenste diersoorten.

Bevindingen

Houden

- Bij de fazanten is geen nestmateriaal of voorgemaakt nest zichtbaar aanwezig. Zitstokken ontbreken in de buitenverblijven van de fazanterie. De binnenverblijven hebben vierkante zitstokken. Sommige dieren zijn het product van hybridisatie.
- De ara's hebben geen mogelijkheid tot vliegen. Bij een volledige bezetting van de verblijven (4 koppels) zitten deze vaak onderling agressieve dieren, dicht op elkaar zonder veel visuele barrières. De luide onderlinge communicatie van de ara's kan de vocale communicatie van andere soorten in de Zuid Amerika hal belemmeren.
- Het verblijf voor doodshoofdaapjes (nog niet aanwezig) is groot genoeg voor 10 aapjes. Het verblijf is nog niet ingericht, scheiden van dieren is niet mogelijk. Ernstige verstoring door geluid van de ara's wordt verwacht.
- De trompetvogels lopen los in de Zuid Amerika hal. Zij kunnen wel vliegen en voldoende lopen, broedgelegenheid ontbreekt.
- Plannen voor het, los in de Zuid Amerika hal, houden van penseelaapjes zijn nog niet uitgewerkt. De beplanting moet nog flink groeien. Klimmogelijkheden (rek en touwen) ontbreken. Een vangkooi of nachtverblijf was nog niet aanwezig. De verwachting is dat de communicatie tussen de aapjes ernstig gehinderd wordt door het geschreeuw van de ara's.
- Penseelaapjes zijn gevoelig voor een herpesvirus waarvan doodshoofdapen drager zijn.
- De bezetting bij de brilkaaimannen is maximaal en gaat bij uitgroei van de dieren voor problemen zorgen (poten afbijten). Eileg en ouderzorg is niet mogelijk.
- De Maleise uilen hebben geen beschutte plek om te roesten. Een lichte verwarmde kas met lawaaierige bezoekers is geen ideale plaats voor deze nachtdieren.
- De groep dwergflamingo's heeft een beperkte loopruimte als zij afstand tot het publiek houden.
- De rode ibissen hebben te weinig zitmogelijkheden/stokken op hoogte.
- De plannen om Europese flamingo's bij de buitenvijver te plaatsen, zonder binnenverblijf en overkapping zijn niet in overeenstemming met de eisen voor deze soort. Zij moeten ijsvrij kunnen leven en hebben vleugels nodig (leewieken) om te kunnen paren. De buitenvijver is meer geschikt voor het houden van eendensoorten.
- De zebra's (0.2) hebben een voldoende groot perk en stalruimte voor twee dieren. Op het perk en voor de stal is geen verharding aanwezig. Afhankelijk van de grondsoort en drainage kan dit in de winter problemen geven. In de huidige opstelling is het verblijf niet geschikt voor een fokgroep.
- De aanwezige roofvogels worden gebruikt voor demonstraties. Deze opstelling valt buiten de diertuin. De grootte van het verblijf, soorteigen gedrag, verrijking, sociale levenswijze zijn niet in overeenstemming met het Dierentuinenbesluit. De verblijven zijn schoon en netjes, de dieren zien er gezond uit.
- Een regelmatige controle van groei en fysieke ontwikkeling is bij verscheidene diersoorten niet goed mogelijk omdat de dieren niet dagelijks dicht bij de verzorgers komen (nandoes) en/of er geen verblijf is om deze dieren tijdelijk te vangen.

- Verschillende soorten fazanten en kraanvogels vertonen verstoord gedrag. Zij leken te reageren op de dieren in de aangrenzende verblijven of mogelijk, als gevolg van stress, op onze aanwezigheid.
- Er zijn geen jonge dieren op het park aanwezig (juni), enkele vogels in de broedmachine uitgezonderd. De aanwezige kennis op het gebied van fokprogramma's, inteelt, genetische diversiteit, anticonceptie en hybridisatie is beperkt.
- In de kassen moet er rekening mee gehouden worden dat sommige aapjes en vogelsoorten eieren eten.

Aanbeveling(en)

- De combinatie van soorten in de Zuid Amerika hal heroverwegen.
- Duidelijke beleidslijn demonstraties roofvogels in verhouding tot dierentuin.

Huisvesten

- De kooien in de Afrika en Zuid Amerika hal zijn klassiek van bouw, in tegenstelling tot de algemeen ingeslagen koers naar natuurlijke open verblijven bij dierentuinen.
- De staat van onderhoud van de verblijven is goed.
- Rust en schuilgelegenheid ontbreken vaak.
- Mogelijkheid voor uiterlijke verzorging is in de meeste gevallen aanwezig.
- Veel dierverblijven hebben geen separatiemogelijkheid, direct grenzend aan het verblijf, waardoor dieren in conflict alleen gescheiden kunnen worden door ze te vangen en naar een andere plek te brengen.
- Het ontbreekt in veel verblijven aan complexiteit (meerdere flexibele materialen, zon, schaduw, uitzicht, nestmaterialen, etc.).
- Verzoekers moeten de verblijven betreden zonder dat de dieren in een ander verblijf gezet kunnen worden. Dit kan risicovol zijn en verstoort de dieren.
- De binnenverblijven van de fazanterie zijn klein en donker.
- De verblijven van de ara's zijn klein (2,5m breed), maar voldoende hoog. Nestboxen en inrichting ontbreken.
- De doodshoofdaapjes hebben alléén de beschikking over een binnenverblijf en kunnen, voor afleiding, niet naar buiten kijken. Aanpassingen, nodig voor het sociaal gedrag van deze dieren, zijn nog niet gedaan.
- De brilkaaimannen hebben veel te weinig land, zand of strand, om te zonnebaden. Het ontbreekt de dieren aan rugdekking, het verblijf is van alle kanten benaderbaar voor publiek
- De Maleise uilen beschikken over een voldoende groot, maar erg kaal verblijf.
- Alle verblijven hebben gaaswanden waardoor een veilige barrière tussen mens en dier ontbreekt. Bij sommige soorten geeft dit problemen voor vingers, zoönosen en geluidsoverlast.
- In de Zuid Amerika hal zouden de ara's en de apen gebaat zijn bij een buitenverblijf voor complexiteit in de leefomgeving (zon, vogels, natuurlijke vegetatie). Dit geeft echter bij een juiste verhouding tussen binnen en buiten temperatuur in de winter (temperatuurverschil < 10C) voor deze soorten, problemen bij de kaaimannen.
- De groep dwergflamingo's heeft geen mogelijkheid tot separatie. Er is weinig tot geen voortplanting. Mogelijke oorzaken kunnen zijn leewieken, leeftijd, groepsgrootte of sexe verhouding.
- Bij de emo's is fijner gaas op kinderhoogte gewenst.
- Het zebraperk heeft weinig inrichting.
- De beide buitenverblijven voor de cheetahs moeten nog ingericht worden. De binnenverblijven zijn ruim, maar de inrichting is niet geschikt (geen zicht op schuif en binnenverblijf) om cheetahs, katachtigen of zelfs andere soorten te verzorgen. Dit kan met betrekkelijk eenvoudige middelen wél aangepast worden. Een tweede verblijf voor het scheiden van dieren is handig, maar kan dan niet permanent bewoond worden door andere dieren. Een sluis voor de toegangsdeur van binnen en buitenverblijf ontbreekt. Fysiek contact tussen mens en dier is in de huidige opstelling mogelijk.

Aanbeveling(en)

- Het kooienblok van de ara's in de Zuid Amerika hal omvormen tot één verblijf.
- De verblijven meer natuurlijke uitstraling geven, in overeenstemming met de gehouden soort.
- Extra aandacht voor veilige barrière tussen dier en publiek.

Verzorgen

- De verzorging is per diersoort in protocol vastgelegd.
- De beschikbare menskracht, nodige kennis, vaardigheden en vakbekwaamheid is niet in overeenstemming met de beoogde grootte en bezetting van het park.

Aanbeveling(en)

- Personele bezetting evalueren en afstemmen op de gehouden diersoorten.
- Beleidslijn "gratis verkregen dieren" i.v.m. ziekte insleep.

Voeden

- De voedingsbehoeften zijn per diersoort in protocol vastgelegd.
- Als watervoorziening wordt beschikbaar sloot/regenwater gebruikt.

Aanbeveling(en)

- Voedsel op daarvoor geschikte plaatsen in afgepaste hoeveelheden aanbieden.
- Minimaal één keer per jaar water onderzoek.

Hygiëne

- Een basis protocol is in het beleidsprotocol opgenomen.
- De verblijven zien er netjes, bijna klinisch uit.
- Kadavers (kippen) blijven liggen voor de bunzingen.

Aanbeveling(en)

- Protocol uitbreiden op volgende onderwerpen: afvoer kadavers, ziekenboeg en keuken.

Beleidsprotocol

- In het park zijn, in tegenstelling tot het opschrift gestelde, geen aanknopingspunten (fok/onderzoek) waargenomen die bijdragen aan de instandhouding van de soort.
- Het transitiebeleid is in het beleidsprotocol opgenomen.
- Afhankelijk van de te houden soorten (bv. cheetahs/apen) dient het noodplan aangepast te worden.
- In het beleidsprotocol zijn per soort de voedingsaspecten opgenomen.
- Het veterinaire protocol is summier en dient, in overleg met de dierenarts, verder uitgewerkt te worden.
- Een voedingsprotocol is per soort opgenomen.
- Een educatief en informatief centrum is in aanbouw. Het educatief- en informatiefplan bestaat alleen nog op papier.
- Een collectieplan, in overeenstemming met de doelstellingen van het Dierentuinenbesluit, ontbreekt.
- Een beschrijving van de soort, inclusief de eisen die de soort aan huisvesting en verzorging stelt, ontbreekt alvorens een soort geselecteerd en een verblijf gerealiseerd wordt. Voor iedere soort zou een voorstudie gedaan moeten worden en informatie uit andere parken (o.a. door deze te bezoeken en de verblijven te bekijken) worden vergaard.

Aanbeveling(en)

- Het veterinaire protocol uitbreiden op de volgende onderwerpen: wijze van registratie werkzaamheden dierenarts (diagnostische procedures, ziekte, therapie, sterfte, abortus), ziektebewaking, aangifteplichtige ziektes, quarantaine, opslag en gebruik medicijnen (schriftelijke instructie dierverzorgers).

Registratie

- De registratie is in ontwikkeling, veterinaire gegevens ontbreken nog. Gekozen is voor een Excel applicatie, nagedacht wordt over een specifieke dierentuinen applicatie.
- Het register wordt dagelijks bijgewerkt.

Tot slot

Landgoed Hoenderdaell biedt vele mogelijkheden om uit te groeien tot een dierentuin. Een duidelijk beleid dat aansluit op de doelstelling van het Dierentuinenbesluit staat op schrift maar ontbreekt nog in de praktijk. Er wordt nog te weinig rekening gehouden met het feit dat dieren voor het publiek te zien zijn. De wijze waarop de dieren verkregen en geselecteerd worden is niet altijd in lijn met de doelstelling van het Dierentuinenbesluit. Als echter de nodige expertise ingehuurd wordt en er duidelijke keuzes gemaakt worden kan Landgoed Hoenderdaell uitgroeien tot een dierentuin volgens het Dierentuinenbesluit.